

UDIs innspill til høring - Krav om at søkere mellom 18 og 67 år skal beherske et minimum av norsk muntlig og bestå en test i samfunnskunnskap

Utlendingsdirektoratet (UDI) viser til Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementets høringsbrev av 15. oktober 2014 om forslag til endringer i statsborgerloven, statsborgerforskriften og NIR-forskriften.

Endringene dreier seg om nye krav om å gjennomføre norsk- og samfunnskunnskapsopplæring, krav om å beherske et minimum av norsk muntlig samt bestå en test i samfunnskunnskap, samt nye hjemler for å innhente, registrere og overføre opplysninger til statsborgermyndighetene.

Presiseringer

I forslag til ny §§ 4-4 og 4-5, i begge bestemmelsenes andre punktum, henviser teksten til §§ 4-1 og 4-2. Vi antar at departementet her mener å henvise til §§ 4-2 og 4-3.

Siste punktum i første ledd av statsborgerloven § 8 («Søknadstidspunktet er avgjørende for om 18-årsgrensen etter første og annet punktum er oppfylt») er utelatt i forslaget til ny § 8. Endringen er ikke drøftet nærmere i høringen, og UDI antar at setningen ikke er utelatt fra bestemmelsens første ledd med hensikt. UDI foreslår at søknadstidspunktet også bør være avgjørende for om 18-årsgrense er oppfylt også etter ny § 8 annet ledd.

I høringsbrevet understreker departementet at prøven i samfunnskunnskap skal avlegges på norsk. Vilkåret skal fremgå av ny § 4-5 i statsborgerforskriften. Alle deltakere som har deltatt i opplæringen på et språk de forstår, og som deretter har avlagt prøven på et annet språk enn norsk, må ta prøven om igjen før de søker om norsk statsborgerskap. For å kommunisere dette vilkåret klart for dem det gjelder, ber UDI departementet vurdere å innta vilkåret om at prøven skal avlegges på norsk i loven.

Fritak fra krav om gjennomført opplæring og krav om bestått prøve i samfunnskunnskap – manglende sammenheng mellom foreslåtte endringer i statsborgerforskriften og forskrift til introduksjonsloven

UDI har mottatt egen høring om forslag til endringer i introduksjonsloven (deres referanse: 13/3837). Disse forslagene drøfter vi ikke her. Imidlertid vil vi peke på at forslag til § 4-5 annet punktum i statsborgerforskriften, som handler om fritak fra bestått prøve i samfunnskunnskap, ikke harmonerer med forslag til nye forskriftsbestemmelser etter introduksjonsloven.

Forskjellen består i at nevnte § 4-5 annet punktum foreslår fritak fra prøven i samfunnskunnskap når søkeren er fritatt fra kravet om norskopplæring etter forskriften §§ 4-1 og 4-2 (§§ 4-2 og 4-3), mens forslag til § 3 i forskrift av 20. april 2005 nr. 341 har egne krav til fritak fra bestått prøve i samfunnskunnskap, se bestemmelsens tredje ledd.

Tilsvarende gjelder også krav for fritak fra gjennomført opplæring i samfunnskunnskap. Kravene etter statsborgerskapsregelverket og kravene som fremgår av forslagene til nye bestemmelser etter forskrift av 20. april 2005 nr. 341 er ikke like.

I siste avsnitt under pkt. 2.1 i høringsbrevet antyder departementet at en senere (kommende) høring vil omfatte endringer i statsborgerforskriften som sørger for sammenfallende krav om fritak i de to regelverkene, men slike endringer er ikke foreslått i høring 13/3837.

Ulike regler om fritak fra krav om gjennomført opplæring for personer som er/ikke er omfattet av introduksjonsprogrammet

Vi tillater oss å peke på et forhold ved bestemmelsene som skal endres, som gjelder også i dag:

Bestemmelsene om fritak fra krav om gjennomført opplæring er ulike for personer som henholdsvis er og ikke er omfattet av introduksjonsprogrammet. Personer som ikke er omfattet av introduksjonsprogrammet er fritatt dersom de dokumenterer tilstrekkelig kunnskaper i norsk eller samisk, se statsborgerloven § 8 første ledd første punktum og statsborgerforskriften § 4-2 (forskriftsbestemmelsen viser til statsborgerloven § 8 annet punktum, mens korrekt henvisning er § 8 første punktum).

Personer som er omfattet av introduksjonsprogrammet må derimot dokumentere at kommunen har innvilget fritak fra plikt til opplæring i norsk og samfunnskunnskap, se statsborgerforskriften § 4-3, introduksjonsloven § 17 og forskrift av 20. april 2005 nr. 341 § 3. For personer som kommunen ikke allerede har innvilget fritak, innebærer dette en kompliserende og tidkrevende saksbehandling for UDI.

UDI foreslår at statsborgerloven § 8 første ledd endres slik at det går tydelig frem at formuleringen «(...) eller dokumenterer tilstrekkelige kunnskaper i norsk eller samisk.» gjelder både personer omfattet av bestemmelsens første og annet punktum. Samtidig foreslår vi at inkurien i statsborgerforskriften § 4-2 første ledd korrigeres.

Kravet til karakter i statsborgerforskriften § 4-2 harmonerer ikke med krav om å beherske et minimum av norsk muntlig i ny § 4-4 og kravet om å ha bestått prøve i samfunnskunnskap i ny § 4-5

I henhold til statsborgerforskriften § 4-2 alternativ 2 er kravet om tilstrekkelige kunnskaper i norsk eller samisk oppfylt dersom søkeren dokumenterer gjennomført opplæring i norsk eller samisk i henhold til læreplaner for faget i grunnskolen eller videregående opplæring, og det er satt karakter i faget. Personer som har fått karakteren «1», altså «ikke bestått», er dermed unntatt fra kravet om å beherske et minimum av norsk muntlig og kravet om å ha bestått prøve i samfunnskunnskap, se annet punktum i ny §§ 4-4 og 4-5. Dette harmonerer ikke med kravene som departementet foreslår i høringen.

Enkelte som har gjennomført opplæring i norsk i henhold til læreplaner for faget i grunnskolen eller videregående opplæring, er unntatt fra karakter i faget. Denne gruppen vil ikke være unntatt fra kravene om gjennomført norskundervisning etter statsborgerregelverket.

Vi ber departementet vurdere om dette er tilsiktet.

Innhenting registrering og overføring av opplysninger til statsborgermyndighetene

I tillegg til opplysningene som er foreslått i statsborgerforskriften § 14-5 og i NIR-forskriften § 11 tredje ledd bokstav d, har UDI behov for opplysninger om hvilket språk prøven i samfunnskunnskap er gjennomført på. Denne opplysningen er avgjørende for om UDI kan innvilge statsborgerskap. Vi ber derfor om at hvilket språk prøven i samfunnskunnskap er avlagt på inngår blant opplysningene som er nevnt i NIR-forskriften § 11 tredje ledd bokstav d. Vi ber om tilsvarende tillegg i statsborgerforskriften § 14-5.

I henhold til gjeldende ordlyd i NIR- forskriften § 11 tredje ledd bokstav a, skal det overføres opplysninger til UDB om gjennomføring av *pliktig* opplæring i norsk og samfunnskunnskap. Statsborgerforskriften § 14-5 sier også at kommunene etter anmodning skal gi opplysninger om søkeren har gjennomført *pliktig* norskopplæring. Endringen i statsborgerloven § 8 gjør at UDI vil ha behov for informasjon om gjennomførte timer i norsk og samfunnskunnskap også i tilfeller der vedkommende har rett, men ikke plikt, etter introduksjonsloven. Vi foreslår derfor at NIR-forskriften § 11 tredje ledd bokstav a endres, slik at både gjennomførte timer man har rett til, og timer man har plikt til å gjennomføre, skal overføres til UDB. Vi foreslår samtidig at statsborgerforskriften § 14-5 endres slik at kommunen også skal avgi opplysninger om gjennomført opplæring søkeren har rett til, men ikke plikt til.

Vi ønsker, som nevnt i forbindelse med foreleggelsen før alminnelig høring, å få kjennskap til endelig ordlyd så tidlig som mulig.

Med hilsen

Stephan Mo
avdelingsdirektør

Marius Mølmen Moen
seksjonssjef

Dokumentet er godkjent elektronisk i Utlendingsdirektoratet og har derfor ingen signatur. Brevet sendes kun elektronisk.